

**Ontheffing tweede moderne vreemde taal bovenbouw
en
aangepast programma onderbouw tweede moderne vreemde taal
op OSG West-Friesland**

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Onderbouw mavo, havo, vwo
 - 2.1 Ontheffing
 - 2.2 Geen ontheffing maar aanpassingen voor een tweede moderne vreemde taal
 - 2.3 Geen ontheffing Nederlands/Engels
 - 2.4 Protocol aangepast programma onderbouw tweede moderne vreemde taal
3. Bovenbouw
 - 3.1 mavo
 - 3.2 havo
 - 3.3 vwo
4. Bronnen

1. Inleiding

Voor een beperkte groep leerlingen die voldoen aan de eisen beschreven in hoofdstuk 2 en 3 én ernstig gehinderd worden in het behalen van een diploma door het volgen van een tweede moderne vreemde taal, bestaat er de mogelijkheid om een aanvraag te doen voor:

- Een aangepast programma voor het vak Frans óf Duits te volgen in de onderbouw;
- ontheffing voor de tweede moderne vreemde taal in het profiel in de bovenbouw van het vwo.

Dit document is opgesteld om vanuit de wettelijke mogelijkheden aan te geven welke procedures bestaan om hiervoor in aanmerking te komen.

1.1 Achtergrond

In de wet op het voortgezet onderwijs (WVO) is vastgelegd aan welke verplichtingen leerlingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een diploma van een bepaald niveau.

- Onderbouw havo/vwo: [Artikel 2.3 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)
- Onderbouw mavo/vbo: [Artikel 2.4 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)
- Bovenbouw vwo: [Artikel 2.5 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)

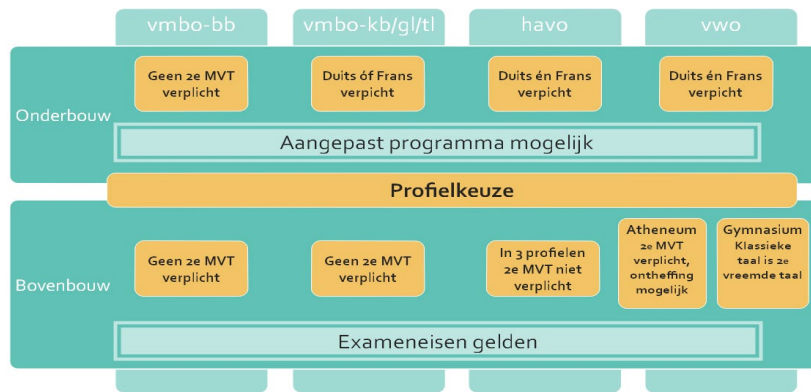
In diezelfde wet is ook een regeling opgenomen die het mogelijk maakt onder bepaalde omstandigheden ontheffing te verlenen. De mogelijkheden verschillen in onder- en bovenbouw en per niveau.

- Onderbouw havo/vwo: [Artikel 2.3 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)
- Onderbouw mavo/vbo: [Artikel 2.4 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)
- Bovenbouw vwo: [Artikel 2.9 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)

Of een gepast programma in de onderbouw aan te bieden.

- [Bijlage 1 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#)

In dit document zijn deze verschillende omstandigheden uitgewerkt.

2. Onderbouw mavo, havo, vwo

2.1 Ontheffing tweede moderne vreemde taal

Vanuit de wet is bepaald dat een leerling op het VO in de onderbouw alleen voor een ontheffing van een tweede moderne vreemde taal in aanmerking komt als de leerling:

- voor de eerste maal tot een school voor mavo, havo of vwo is toegelaten,
- is geplaatst in een hoger leerjaar dan het eerste,
- voordien buiten Nederland vergelijkbaar onderwijs heeft gevolgd en
- daarbij geen of te weinig onderwijs in de desbetreffende taal of talen heeft gevolgd.

2.2 Geen ontheffing maar aanpassingen voor een tweede moderne vreemde taal

Wanneer een leerling niet voldoet aan de voorwaarden genoemd in paragraaf 2.1 (a t/m d) dan kan er in de onderbouw mavo, havo en vwo géén ontheffing voor een tweede moderne vreemde taal worden verleend.

Wel bieden wij op de OSG in de onderbouw de mogelijkheid van een aangepast programma voor het vak Frans **óf** Duits voor leerlingen waarbij:

- de kans op schoolsucces door de tweede moderne vreemde taal ernstig in gevaar komt en de leerling echt niet in staat is het diploma te halen dat bij zijn/haar intelligentie past. Aangetoond moet dan zijn dat de compenserende maatregelen die de school biedt door de leerling ingezet zijn en onvoldoende verbeteringen bieden.

Én er sprake is van:

- een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal;

- en/of een andere moedertaal heeft dan Nederlands of Fries.

Als een leerling in klas 2 of 3 in aanmerking wil komen voor een aangepast lesprogramma, dan gelden daarnaast ook de volgende criteria:

cijfers voor Frans/Duits zijn 4 of lager	-> leerling komt in aanmerking
cijfers voor Frans/Duits zijn sinds de brugklas onvoldoende en er is weinig hoop dat de leerling op een 5 uit kan komen	-> leerling kan in aanmerking komen. Na onderzoek kan op grond van overbelasting besloten worden aangepast MVT in te zetten
cijfers voor Frans/Duits liggen rond de 5 of hoger	-> leerling komt in principe niet in aanmerking, maar na onderzoek kan op grond van overbelasting voor een MVT dispensatie verleend worden.

Bij het aangepast programma kan er bijvoorbeeld meer nadruk gelegd worden op mondelinge communicatie en minder op leesvaardigheid. De school moet hierbij wel rekening houden met de mogelijke profielkeuze van de leerling in verband met zijn/haar doorstroommogelijkheden.

Omdat in de tweede klas Duits voor het eerst gegeven wordt, kan nog niet direct bepaald worden met welke taal de leerling nu echt de meeste moeite heeft. Een aangepast lesprogramma kan daarom pas worden toegekend vanaf de 2e klas als het vak Duits tenminste een half jaar is aangeboden, dus vanaf 1 februari.

Er kan maar voor één van beide talen (Frans of Duits) een aangepast programma worden toegekend.

2.3 Geen ontheffing Nederlands/Engels

Nederlands en Engels zijn verplichte vakken voor alle leerlingen; het minimale niveau dat leerlingen moeten behalen is vastgelegd in de kerndoelen. Wel kunnen voor onderdelen van kerndoelen ontheffingen gegeven worden wanneer de leerling voldoet aan de voorwaarden genoemd in paragraaf 2.2. Dit kan alleen voor onderdelen die in de onderbouw worden afgesloten.

2.4 Protocol aangepast programma onderbouw tweede moderne vreemde taal

Een leerling krijgt in de onderbouw een aangepast programma voor één tweede moderne vreemde taal, als:

- De ouders een schriftelijk verzoek ingediend hebben bij de afdelingsleider van de afdeling waar de leerling onder valt, de decaan en de mentor;
- De kans op schoolsucces door de tweede moderne vreemde taal ernstig in gevaar komt en de leerling echt niet in staat is het diploma te halen dat bij zijn/haar

intelligentie past. Aangetoond moet dan zijn dat de compenserende maatregelen die de school biedt door de leerling ingezet zijn en onvoldoende verbeteringen bieden;

- Er bij de leerling sprake is van:
 - een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal. Indien er sprake is van dyslexie vragen wij om een erkende dyslexieverklaring;
 - en/of een andere moedertaal heeft dan Nederlands of Fries;
- De leerling reeds een adviestraject (van max. 6 weken) doorlopen heeft of deze na aanvraag aangepast programma alsnog doorloopt;

Stappen advies traject

1. De betreffende afdelingsleider meldt leerling na 'aanvraag aangepast programma 2 mvt' bij het IOT voor het aanvraagproces;
 2. De decaan verzamelt adviezen van de taaldocenten;
 3. De leerling krijgt een TJG (teken je gesprek) in het ondersteuningslokaal om motivatie en inzet te onderzoeken waarbij er onder andere gekeken wordt naar:
 - is er bij de leerling vanaf de brugklas een hardnekkig probleem met de tweede moderne vreemde taal geconstateerd (bijvoorbeeld door zware dyslexie);
 - heeft de leerling in de onderbouw gebruik gemaakt van ondersteuning bij het leren van de talen;
 - heeft de leerling in de onderbouw **ondanks een goede inzet en positieve werkhouding** voor de talen onvoldoende gescoord;
 4. Naar aanleiding van het TJG wordt bepaald of er een advies traject van 6 weken nodig is. In dat traject gaat de leerling of in het ondersteuningslokaal of samen met de taaldocenten werken aan deze compenserende maatregelen en kijken wij daarna opnieuw of er sprake is van onvoldoende verbetering;
- De aangepast programma commissie, bestaande uit een ondersteuningscoördinator, de afdelingsleider en decaan, beoordelen na consultatie van de docenten MVT de aanvraag;
 - De aangepast programma commissie doet uitspraak naar ouders, leerling en mentor en legt de uitspraak vast in magister;
 - Vanuit het advies van aangepast programma commissie wordt de inzet voor een aangepast programma bepaald en worden er afspraken gemaakt en vastgelegd over de uitvoering.

3. Bovenbouw

Als het verzoek tot een aangepast lesprogramma in de onderbouw is gehonoreerd, betekent dit dat er door de leerling en zijn ouders een bindende keus is gemaakt. Dit houdt in dat het vak waar een aangepast lesprogramma in de onderbouw voor is gevolgd in de bovenbouw niet gekozen kan worden. In principe kunnen wel alle profielen gekozen worden, maar de keuzemogelijkheden *binnen* de profielen zijn beperkt(er).

Het gemeenschappelijk deel van elk profiel in de bovenbouw omvat in ieder geval Nederlands en Engels.

3.1 Bovenbouw mavo

In de bovenbouw van het VMBO kan geen ontheffing verleend worden voor een tweede moderne vreemde taal omdat er veel keuzevrijheid is. Zo kan een leerling een taal gewoon niet als vak kiezen.

3.2 Bovenbouw havo

In de bovenbouw van de havo kan geen ontheffing verleend worden voor een tweede moderne vreemde taal omdat er 3 profielen zijn waarbij je geen tweede moderne vreemde taal hoeft te kiezen. leerlingen kunnen een tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw vermijden door een ander profiel te kiezen dan Cultuur en Maatschappij.

- In het C&M profiel is Duits of Frans verplicht. Als de leerling in de onderbouw een aangepast lesprogramma heeft gevolgd voor Frans of Duits, dan moet hij/zij in dit profiel dus de moderne vreemde taal kiezen waarvoor geen apart lesprogramma is gevolgd;
- In het E&M profiel heeft de leerling bij het profielkeuzevak de mogelijkheid om te kiezen voor Frans of Duits maar de leerling kan hier ook kiezen voor een ander vak. Als de leerling hier een tweede moderne vreemde taal wil kiezen én de leerling heeft in de onderbouw een aangepast lesprogramma gevolgd voor Frans of Duits, dan moet hij/zij in dit profiel dus de moderne vreemde taal kiezen waarvoor geen apart lesprogramma is gevolgd;

3.3 Bovenbouw vwo

Leerlingen in de bovenbouw van het Atheneum moeten naast Engels een tweede moderne vreemde taal volgen. De wet geeft de ruimte aan scholen om een ontheffing te verlenen voor de tweede moderne vreemde taal in de bovenbouw VWO.

De wet verplicht een school daar niet toe: de school bepaalt onder welke voorwaarden een leerling recht heeft op deze ontheffing.

Ook als leerlingen een aangepast lesprogramma voor Frans of Duits gevolgd hebben in de onderbouw moet er een ontheffing aangevraagd worden.

Op de OSG West-Friesland hanteren we het volgende uitgangspunt:

Ter voorbereiding op een universitaire studie, waartoe het VWO opleidt, is een tweede moderne vreemde taal onontbeerlijk. **Daarom verlenen wij alleen in zeer bijzondere gevallen ontheffing.**

In plaats van de tweede moderne vreemde taal moet een ander examenvak uit de profielkolom gekozen worden met een studielast van minstens 440 uur.

Een verzoek tot ontheffing moet **uiterlijk** in **december** ingediend zijn bij de **decaan** VWO.

Voor leerlingen op het Gymnasium is geen ontheffing mogelijk, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

Protocol vrijstelling tweede moderne vreemde taal bovenbouw VWO

Een leerling krijgt in de bovenbouw vrijstelling voor een tweede moderne vreemde taal, als:

- De ouders een schriftelijk verzoek ingediend hebben bij de afdelingsleider van de afdeling waar de leerling onder valt, de decaan en de mentor;
- De kans op schoolsucces door de tweede moderne vreemde taal ernstig in gevaar komt en de leerling echt niet in staat is het diploma te halen dat bij zijn/haar intelligentie past. Aangetoond moet dan zijn dat de compenserende maatregelen die de school biedt door de leerling ingezet zijn en onvoldoende verbeteringen bieden;
- Er bij de leerling sprake is van:
 - een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal. Indien er sprake is van dyslexie vragen wij om een erkende dyslexieverklaring;
 - en/of een andere moedertaal heeft dan Nederlands of Fries;
 - en/of onderwijs volgen in het profiel natuur en techniek of natuur en gezondheid, en het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.
- de leerling bij het ondersteuningslokaal reeds een advies traject (van max. 6 weken) doorlopen heeft of deze na aanvraag ontheffing in klas 3 alsnog doorloopt;

Advies traject

- decaan meldt leerling na "aanvraag ontheffing 2 mvt" bij het IOT voor het ontheffingsproces;
- decaan verzamelt adviezen van de taaldocenten van leerjaar 2 en 3;
- leerling krijgt een TJG (teken je gesprek) in het ondersteuningslokaal om motivatie en inzet te onderzoeken waarbij er onder andere gekeken wordt naar
 - is er bij de dyslectische leerling een hardnekkige dyslexie geconstateerd;

- heeft de leerling in de onderbouw gebruik gemaakt van ondersteuning bij het leren van de talen;
- heeft de leerling in de onderbouw **ondanks een goede inzet en positieve werkhouding** voor de talen onvoldoende gescoord;
- is er dus gereede kans dat er in de bovenbouw ook een zware onvoldoende zal staan, die het behalen van een vwo-diploma belemmert;
- Naar aanleiding van het TJG wordt bepaald of er een advies traject van 6 weken nodig is. In dat traject gaat de leerling of in het ondersteuningslokaal of samen met de taaldocenten werken aan deze compenserende maatregelen en kijken wij daarna opnieuw of er sprake is van onvoldoende verbetering;
- De ontheffingscommissie, bestaande uit een ondersteunings-coördinator, de decaan en de afdelingsleider VWO bepaalt mede op advies van de docent MVT of er ontheffing verleend wordt;
- De ontheffingscommissie doet uitspraak naar ouders, leerling en mentor en legt de uitspraak vast in magister.